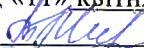

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри
права та правоохоронної діяльності
Протокол №9 від «11» квітня 2024 року
Завідувач кафедри Т. М. Мілова

РОЗРОБЛЕНО
Головою фахової комісії зі спеціальності
 Н.В. Максименко

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ ЦДУ імені Володимира Винниченка
від «22» 04 2024 року № 781-ун

Голова приймальної комісії
Ректор Є. Ю. Соболев

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ

з основ правоохоронної діяльності

для вступу на навчання
на основі НРК6 та НРК7
для здобуття освітнього ступеня «магістр»

за спеціальністю 262 Правоохоронна діяльність

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Програма з теорії держави та права.....	4
Програма з судових і правоохоронних органів України.....	6
Програма з адміністративного права	9
Програма з адміністративно-деліктного права.....	10
Програма з кримінального права.....	12

1. Пояснювальна записка

Фаховий іспит – форма вступного випробування для вступу на основі освітнього ступеня бакалавра або магістра, яка передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми певного рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

Мета фахового іспиту – з'ясувати рівень теоретичних знань та навичок вступників, яких вони набули під час навчання на освітньому ступені/рівні бакалавра/спеціаліста/магістра, з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітнім ступенем магістра спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» у межах ліцензованого обсягу спеціальності.

Фаховий іспит складається з укрупнених розділів профілюючих дисциплін для оцінки загального рівня кваліфікації вступника і містить питання з дисциплін спеціалізації, а саме: з теорії держави та права, судових і правоохоронних органів України, адміністративного права, адміністративно-деліктного права, кримінального права.

Форма проведення фахового іспиту – тестові завдання за змістом поданої нижче програми.

Структура тестів – 20 тестових завдань закритого типу з вибором однієї правильної відповіді з-поміж чотирьох варіантів відповіді, а також 5 тестових завдань відкритого типу зі створенням учасником тестування розгорнутої відповіді.

Структура екзаменаційної оцінки. Результати фахового іспиту оцінюються за 200-бальною шкалою (5 балів за кожне тестове завдання закритого типу; 20 балів за кожне тестове завдання відкритого типу). Мінімальна позитивна оцінка фахового іспиту складає 100 балів. Особи, які отримали за фаховий іспит менше ніж 100 балів, позбавляються права участі в конкурсному відборі за спеціальністю.

Час виконання завдання – 90 хвилин.

2. Зміст програми

2.1. Програма з теорії держави та права

Тема 1. Держава. Державна влада і держава

Причини та умови виникнення держави. Зміна первісних економічних систем: три великі розподіли праці. Економічні, політичні, соціальні та географічні передумови виникнення держави. Східний та західний шляхи виникнення держави. Особливості виникнення права.

Основні теорії походження держави та права: теологічна, патріархальна, суспільного договору і природного права, насильства, матеріалістична, органічна, технократична, космічна.

Значення поняття держави в юриспруденції (історичний генезис розуміння поняття держави). Розмаїття поглядів на визначення держави. Держава в юридичному, соціологічному, біологічному та нормативному аспектах.

Визначення сутності держави – класовий та загально-соціальні підходи. Основні ознаки держави. Публічна влада як ознака держави, її відмінність від влади додержавного суспільства. Апарат управління та апарат примусу – складові публічної влади. Поняття території держави. Фактична та юрисдикційна територія держави. Територія у широкому та вузькому розумінні.

Поняття та структура суверенітету держави. Внутрішній та зовнішній суверенітет. Суверенітет народу та суверенітет нації. Ознаки державного суверенітету України. Випадки обмеження державного суверенітету. Право як ознака держави. Система податків, прямі та непрямі податки. Державні атрибути. Герб, гімн, пам'ятні дати. Влада – явище соціальне. Сутність влади. Соціальна (публічна) влада. Державна влада різновид соціальної. Співвідношення політичної та державної влади, державної влади і держави. Поняття і методи здійснення державної влади. Єдність і поділ влади.

Тема 2. Функції держави

Поняття та головні ознаки функцій держави. Взаємозалежність актуальних проблем, що постають перед державою, завдань та функцій держави. Класифікація функцій держави. Види функцій держави. Основні внутрішні функції держави. Напрями реалізації економічної функції у державах із ринковою економікою. Напрями реалізації соціальної функції держави. Напрями реалізації політичної функції. Напрями реалізації культурно-ідеологічної функції. Напрями реалізації екологічної функції. Напрями реалізації правоохоронної функції. Основні напрями реалізації функції оподаткування.

Основні зовнішні функції держави (оборонна, дипломатична, економічного співробітництва, підтримка світового порядку, культурного співробітництва, вирішення глобальних проблем сучасності). Правові та організаційні форми здійснення функцій держави.

Тема 3. Механізм та апарат держави

Механізм держави. Його основні складові. Ознаки, що відрізняють підприємства та установи від органів держави. Поняття державного апарату. Апарат держави у вузькому та широкому розумінні. Ознаки державного апарату. Основні форми діяльності державного апарату. Принципи діяльності державного апарату.

Поняття державного органу. Спеціальні ознаки, що відрізняють державні органи від інших організацій. Види державних органів за способом їх утворення, характером державної діяльності, часом діяльності, її територією, складом та характером компетенції. Структура державного апарату. Розподіл влади на законодавчу, виконавчу та судову.

Тема 4. Поняття і сутність права

Праворозуміння, суб'єкти, об'єкти та типи праворозуміння. Матеріалістичне та ідеалістичне праворозуміння. Природно-правова та позитивістська концепції. Історична школа права. Нормативізм, психологізм, соціологізм. Ліберально-юридичний тип праворозуміння. Розмаїття підходів до визначення терміну "право". Позитивне (юридичне право). Ознаки юридичного права: державно-вольовий характер; нормативність; владно-регулятивний характер; загальнообов'язковість; зв'язок з державним примусом; формальна визначеність; системність. Регулятивна та охоронна функції права. Соціальна цінність права. Інструментальна цінність права. Власна цінність права. Структура права. Поділ права на об'єктивне і суб'єктивне, приватне і публічне, матеріальне і процесуальне.

Тема 5. Норми права

Поняття норми права. Норма права як елемент права. Норма права як загальнообов'язковий стандарт поведінки. Ознаки правових норм. Види правових норм. Норми права за функціональним призначенням. Відправні норми. Норми-принципи, норми-дефініції, визначально-установчі норми, норми-основи. Норми – правила поведінки. Регулятивні та охоронні норми. Норми права за предметом правового регулювання. Матеріальні та процесуальні норми. Норми права за методом правового регулювання. Імперативні, диспозитивні, заохочувальні, рекомендаційні норми. Норми публічного та приватного права. Уповноважуючі, зобов'язуючі, забороняючі норми. Норми права за юридичною силою. Абсолютно визначені та відносно визначені норми. Норми права за дією у часі, просторі, за колом осіб.

Структура правової норми. Гіпотеза, види гіпотез. Диспозиція, види диспозицій. Санкція, види санкцій.

Зовнішній вираз правових норм. Співвідношення норми права і статті нормативно-правового акта. Простий, відсилний та бланкетний способи викладення норм права.

Тема 6. Система права та система законодавства. Систематизація законодавства

Поняття системи права, її структурні елементи. Засади, принципи побудови та функціонування системи права. Предмет та метод правового регулювання як підстава розподілу права на галузі та інститути. Норма права, інститут права, галузь права. Поняття і зміст системи законодавства, її співвідношення із системою права. Система законодавства України. Загальна характеристика галузей права.

Поняття і зміст систематизації законодавства. Види систематизації законодавства. Облік нормативно-правових актів. Принципи організації обліку законодавства, види обліку. Інкорпорація законодавства, принципи інкорпорації, види інкорпорації. Консолідація законодавства. Кодифікація законодавства. Ознаки кодифікації, вид кодифікації, види кодифікаційних актів, кодекс, основи законодавства, статут.

Тема 7. Форми (джерела) права

Поняття форм (джерел) права. Співвідношення категорій "форма" та "джерело" в юриспруденції. Основні види джерел права у сучасних державах. Нормативно-правовий акт, правовий звичай, правова доктрина, загальні принципи права, релігійні тексти. Нормативно-правовий акт – основна форма права України. Види нормативно-правових актів. Юридична сила нормативно-правових актів. Закон, види законів. Конституція, конституційний закон, кодекс, звичайний закон, поточний закон, спеціальний закон, оперативний закон, постійний, тимчасовий, надзвичайний закон, органічний закон. Підзаконний акт, його види. Межі дії нормативно-правових актів. Дія нормативно-правового акта у часі, просторі та за колом осіб, зворотна дія закону, переживання закону.

Тема 8. Систематизація законодавства

Поняття системи права, її структурні елементи. Засади, принципи побудови та функціонування системи права. Предмет та метод правового регулювання як підстава розподілу права на галузі та інститути. Норма права, інститут права, галузь права. Поняття і зміст системи законодавства, її співвідношення із системою права. Система законодавства України. Загальна характеристика галузей права.

Поняття і зміст систематизації законодавства. Види систематизації законодавства. Облік нормативно-правових актів. Принципи організації обліку законодавства, види обліку. Інкорпорація законодавства, принципи інкорпорації, види інкорпорації. Консолідація законодавства. Кодифікація законодавства. Ознаки кодифікації, вид кодифікації, види кодифікаційних актів, кодекс, основи законодавства, статут.

Тема 9. Реалізація норм права. Правозастосування

Правове регулювання і реалізація норм права. Поняття реалізації норм права. Характерні риси процесу реалізації норм права. Об'єктивна та суб'єктивна сторона реалізації права. Форми реалізації норм права. Реалізація загальних правових приписів та реалізація норм – правил поведінки. Колективна та індивідуальна форми реалізації норм права. Прості та складна форми реалізації норм права. Додержання виконання, використання норм права як форми їх реалізації. Застосування норм права як особлива форма їх реалізації. Функції, види та ознаки правозастосування. Принципи та вимоги до правильного застосування норм права. Основні випадки, що потребують реалізації норм права у формі застосування. Стадії застосування норм права. Правозастосовний акт: поняття та види. Вимоги до правозастосовного акта. Співвідношення нормативного та правозастосовного акта.

Прогалини у законодавстві. Причини прогалин у законодавстві. Усунення прогалин. Шляхи подолання прогалин: аналогія закону та аналогія права, їх особливості та можливості використання при реалізації норм різних галузей права.

Тема 10. Правове регулювання та його механізм

Поняття правового впливу. Правове регулювання як різновид правового впливу на суспільні відносини, співвідношення правового впливу та правового регулювання. Ознаки правового регулювання. Предмет правового регулювання. Сфера правового регулювання та її межі. Нормативний та індивідуальний види правового регулювання. Способи та типи правового регулювання. Загальний дозвіл та загальна заборона.

Основні стадії процесу правового регулювання: етап правової регламентації суспільних відносин, етап виникнення суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, етап реалізації суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, етап застосування права. Механізм правового регулювання, його ознаки та елементи. Норми права, правовідношення, акти реалізації прав та обов'язків, акти застосування права в механізмі правового регулювання. Просте та складне правове регулювання.

Тема 11. Правова і правомірна поведінка. Правопорушення

Поняття правової поведінки, її ознаки, види. Характерні ознаки правомірної поведінки. Правовий вчинок, склад правового вчинку. Види правомірної поведінки. Активна, звичайна, конформна та маргінальна правомірна поведінки. Зловживання правом. Правопорушення: поняття, ознаки. Склад правопорушення. Об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона правопорушення. Види правопорушень. Злочини та проступки (делікти).

Тема 12. Юридична відповідальність

Поняття та ознаки юридичної відповідальності. Ретроспективна (негативна) та перспективна (позитивна) юридична відповідальність. Цілі та функції юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності. Кримінальна відповідальність, конституційна відповідальність, цивільно-правова

дповідальність, адміністративна відповідальність, дисциплінарна відповідальність. Підстави притягнення та звільнення від юридичної відповідальності. Стадії юридичної відповідальності

Тема 13. Законність і правопорядок

Поняття законності. Ознаки законності. Основні принципи законності: верховенство закону, загальність законності, єдність розуміння та застосування законів, неприпустимість протиставлення законності й доцільності, невідворотність відповідальності за правопорушення. Вимоги законності у сфері правотворчості і реалізації права. Загальносоціальні та спеціально-соціальні гарантії законності.

Поняття правопорядку, основні ознаки, зміст та структура правопорядку. Функції та принципи правопорядку. Демократія, законність та правопорядок. Державна дисципліна.

Рекомендована література:

1. Гришко О. М. Теорія держави і права : практикум / О. М. Гришко, В. І. Риндюк, Ю. М. Рижук ; за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. Ф. П. Шульженка ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". К. : КНЕУ, 2013. 308 с.
2. Загальна теорія держави і права : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [М. В. Цвік та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Х. : Право, 2010. 583 с.
3. Козюбра М. Верховенство права і українські реалії та перспективи // Право України. 2010. №3. С.6-18.
4. Кузьмін С. А. Теорія держави та права в питаннях і відповідях : посібник / С. А. Кузьмін, Д. М. Карпенко. К. : Вид. Паливода А. В., 2010. 128 с.
5. Лук'янов Д. В. Теорія держави і права: посіб. для підготов. до держ. іспитів / [Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк, Г. О. Христова] ; за заг. ред. О. В. Петришина. Х. : Право, 2012. 190 с.
6. Марчук В. М. Теорія держави і права : навч. посіб. / В. М. Марчук, О. В. Корольков ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. 415 с.
7. Письменицький А. А. Теорія держави і права : навч. посіб. / А. А. Письменицький, Д. В. Слинко, А. С. Спаський ; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. 242 с.
8. Правова система України в умовах сучасних національних та міжнародних тенденцій розбудови державності : монографія / [Оніщенко Н. М. та ін.] ; за заг. ред. проф., Засл. юриста України Ю. Л. Бошицького ; Київ. ун-т права Нац. акад. наук України. К. : Кондор, 2012. 614 с.
9. Риндюк В. І. Проблеми законодавчої техніки в Україні: теорія та практика : монографія / В. І. Риндюк ; Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К. : Юридична думка, 2012. 271 с.
10. Сидоренко М. Й. Теорія держави і права (курс лекцій) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. Й. Сидоренко. К. : Ун-т "Україна", 2013. 197 с.
11. Теорія держави і права : навч. посіб. / [С. К. Бостан та ін.]. К. : Академія, 2013. 346 с.
12. Теорія держави і права: навч. посіб. / О. М. Головка [та ін.] ; за заг. ред. І. М. Погрібного ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х. : ХНУВС, 2010. 277 с.
13. Теорія держави і права : навч. посіб. / Херсон. юрид. ін-т Харк. нац. ун-ту внутр. справ ; [авт.-упоряд.: Пихтін М. П. та ін.] ; за заг. ред. В. В. Галуцька]. Херсон : Херсон. міськ. друк., 2011. 262 с.
14. Теорія держави і права : посіб. для підготов. до держ. іспитів / [Д. В. Лук'янов та ін.] ; за заг. ред. О. В. Петришина. Х. : Право, 2013. 202 с.
15. Шестопалова Л. Теорія права та держави : посібник / Л. Шестопалова. К. : Паливода А. В. [вид.], 2012. 255 с.

2.2. Програма з судових і правоохоронних органів України

Тема 1. Загальна характеристика правоохоронної діяльності в Україні.

Загальне поняття правоохоронної діяльності та правоохоронного органу в Україні. Основні напрямки правоохоронної діяльності. Законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють правоохоронну діяльність.

Тема 2. Конституційні принципи правосуддя. Загальна характеристика судової системи

Конституційні принципи правосуддя. Загальна характеристика принципів діяльності судової системи таких як: здійснення правосуддя виключно судом; право громадян на судовий захист; незалежність суддів і народних засідателів і підкорення їх лише закону; державна мова судочинства; відкритий розгляд справ у всіх судах; здійснення правосуддя на засадах рівності громадян перед законом і судом; змагальність і рівноправність сторін; презумпція невинності; забезпечення підозрюваному, обвинуваченому, підсудному права на захист.

Поділ влади – передумова виникнення і становлення судової влади. Природа і поняття судової влади. Судова система побудована на принципах: простоти; доступності; ієрархічності, ступінчастості. Порядок формування судових інстанцій та ланок судової системи.

Тема 3. Засади організації судової влади. Судоустрій в Україні.

Судова влада та завдання суду. Система судоустрою та здійснення правосуддя в Україні. Організаційні основи судоустрою. Місцеві суди. Апеляційні суди. Вищі спеціалізовані суди. Верховний Суд України.

Тема 4. Суди загальної юрисдикції: кваліфікаційний рівень судді; дисциплінарна відповідальність судді та звільнення судді з посади, припинення його повноважень.

Порядок формування складу судів загальної юрисдикції, їх повноваження та завдання. Вимоги до кандидатів на посаду місцевого і рівного йому судів судді. Порядок зайняття посади судді суду загальної юрисдикції. Кваліфікаційне оцінювання суддів. Підготовка судді та його регулярне оцінювання. Вища кваліфікаційна комісія суддів України. Національна школа суддів України. Дисциплінарна відповідальність судді. Звільнення судді з посади та припинення його повноважень.

Тема 5. Прокуратура України та правові основи її діяльності

Засади організації і діяльності прокуратури. Організаційні основи системи прокуратури. Статус прокурора та повноваження прокурора з виконання покладених на нього функцій. Порядок зайняття посади прокурора, дисциплінарна відповідальність прокурора та звільнення прокурора з посади, припинення, зупинення його повноважень на посаді. Прокурорське самоврядування та органи, що забезпечують діяльність прокурора. Організаційне забезпечення діяльності прокуратури та здійснення органами прокуратури міжнародного співробітництва.

Тема 6. Служба безпеки України та зовнішня розвідка. Управління державної охорони.

Система і організація діяльності СБУ. Основні завдання, напрямки та принципи діяльності СБУ. Служба зовнішньої розвідки України. Поняття та правовий статус Управління державної охорони. Завдання УДО по забезпеченню охорони органів державної влади, посадових осіб та об'єктів. Функції Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації.

Тема 7. Органи досудового розслідування в Україні.

Органи досудового розслідування в Україні. Правова основа діяльності органів досудового розслідування. Завдання органів досудового розслідування. Принципи діяльності органів досудового розслідування в Україні. Компетенція слідчих органів Національної поліції України, слідчих органів безпеки, слідчих органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, слідчих органів державного бюро розслідувань, детективів Національного антикорупційного бюро України, слідчих органів Державної кримінально-виконавчої служби України. Система і структура слідчих органів Національної поліції України. Керівник органу досудового розслідування, його повноваження. Правове становище слідчого. Порядок призначення слідчих на посаду, їх переміщення і звільнення з посади. Права і обов'язки слідчих, гарантії їх процесуальної незалежності. Правове становище слідчого-криміналіста. Помічник слідчого і його повноваження.

Тема 8. Національна поліція України та інші органи МВС України.

Завдання, повноваження та структура МВС України. Національна поліція України, правова основа та принципи її діяльності. Завдання Національної поліції, міжнародне співробітництво та взаємодія поліції з органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Система поліції та статус поліцейських. Основні обов'язки та повноваження поліцейського. Види відповідальності поліцейських. Поліцейські заходи. Порядок застосування поліцейських заходів примусу. Добір на посаду поліцейського. Загальні засади проходження служби в поліції. Гарантії професійної діяльності поліцейського. Громадський контроль поліції. Соціальний захист поліцейських. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення поліції. Державна прикордонна служба України, її завдання, структура. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Національна гвардія України: завдання, структура та повноваження. Державна міграційна служба України.

Тема 9. Організація процесу управління в Національній поліції України

Поняття і загальна характеристика процесу управління.

Вимоги, які пред'являються до управлінських рішень. Наукова обґрунтованість управлінських рішень. З'ясування і деталізація управлінського рішення. Корегування управлінського рішення і регулювання системи управління. Вимоги, які пред'являються до управлінських рішень в Національній поліції України.

Характеристика етапу підготовки і прийняття управлінських рішень в Національній поліції України. Характеристика етапу організації і виконання управлінських рішень в Національній поліції України. Проблеми підвищення ефективності управлінських рішень керівником Національної поліції України. Принципи підбору виконавців та їх інструктаж.

Тема 10. Організація роботи з персоналом в Національній поліції України

Вимоги, що ставляться до кадрів Національної поліції України. Оцінка кадрів в Національній поліції України. Джерела комплектування кадрів персоналу. Психологічне забезпечення роботи з кадрами персоналом. Навчання та виховання кадрів персоналу. Зміст кадрової функції в Національній поліції України. Класифікація кадрів (персоналу). Особливості організації роботи з персоналом в Національній поліції України.

Проблеми управління персоналом в Національній поліції України. Принципи дисципліни і законності в діяльності працівників Національної поліції. Проблеми управління персоналом Національної поліції. Принципи

Рекомендована література:

1. Алексєєв С. Міжнародні стандарти правосуддя та Антикорупційний суд. *Юридичний вісник України*. 2018. 9–22 берез. (№ 10/11). С. 8.
2. Біленчук П., Сухоруков М. Запобігання і протидія корупційній злочинності в Україні: вітчизняний та міжнародний досвід. *Юридичний вісник України*. 2017. 22–31 груд. (№ 51/52). С. 20–21.
3. Веклич В. О. Адміністративно-правові засади публічної політики щодо запобігання і боротьби з корупцією в Україні: монографія. Київ: Видавництво «Людмила», 2017. 592 с.
4. Гарашук В. М., Мухатаєв А. О. Актуальні проблеми боротьби з корупцією в Україні: монографія. Харків: Право, 2010. 144 с.
5. Дьомін Ю. Прокурорський нагляд у сфері протидії корупції. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2016. № 1. С. 26–34. URL: <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/ua/pdf/9-2016/diomin.pdf>.
6. Завгородній В. А. Правове регулювання взаємодії органів Національної поліції та громадських організацій у протидії корупції: навч. посіб. / Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро: Ліра ЛТД, 2016. 168 с.
7. Зінченко Д., Джафарова О. Роль правоохоронних органів у забезпеченні стабільності і безпеки в умовах воєнного стану: досвід України. *Соціальні аспекти військово-професійної діяльності сектору безпеки і оборони: виклики сьогодення* : IV Міжнародна науково-практична конференція. Вінниця. НА НГУ. 2024. 246 с. С.246. С. 73-77.
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
9. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
10. Конференція держав – учасників Конвенції Організації Об'єднаних Націй против корупції. Вена, 21–23 августа 2017 г. URL: <https://undocs.org/pdf?symbol=ru/CAC/COSP/WG.4/2017/2>.
11. Мохнаток В.Р., Федорук С.А. Управління людськими ресурсами в правоохоронних органах. *Подільський науковий вісник*. № 4 (28) 2023. С. 132-136
12. Окопник О. М. Сучасний стан та організаційно-правові аспекти регулювання партнерських відносин поліції з населенням. *Наукові записки. Серія: Право*. Випуск 1. Кропивницький: ТОВ «Полімед-Сервіс», 2017. С. 131-135.
13. Окопник О. М., Назарук С.Л. Поняття та зміст адміністративно-правового забезпечення діяльності прокуратури. *Наукові записки. Серія: Право*. Кропивницький. 2019. № 7. С.84-90.
14. Окопник О. М., Слюсар І.В. Загальнотеоретичні та правові характеристики адміністративної відповідальності у сфері забезпечення нормальної діяльності судів. *Електронне наукове фахове видання: Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 6. С. 307–310.
15. Окопник О.М. Особливості Антикорупційного суду в Україні та порівняльний аналіз з країнами Європейського союзу. *Актуальні правові та гуманітарно-економічні проблеми України в період євроінтеграції*: VII Всеукраїнська науково-практична конференція (Кропивницький, 30 листопада 2018 р.) Кропивницький: КІДМУ. 2018. С. 204–208.
16. Приймаченко Д., Ігонін Р. Співвідношення понять «організаційне забезпечення судів», «Організаційне управління в судах» та «судове управління». *Слово національної школи суддів України*. 2013. № 1. С. 57–66.
17. Про адвокатуру і адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012. № 5076-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
18. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 № 2447-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19>.
19. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>
20. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02.06.2016 № 1401-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 28. Ст. 532.
21. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19>.
22. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
23. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів Закон України від 10.11.2015 № 772-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19>.
24. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>.
25. Про Національну гвардію України: Закон України від 13.03.2014 № 876-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/876-18>
26. Про Національну поліцію України: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
27. Про нотаріат: Закон України 02.09.1993 р. №3425-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>.

28. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>
29. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 червня 2003 № 964-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 39 зі змінами від 07.08.2015.
30. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>
31. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/page>
32. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/776/97>
33. Судові та правоохоронні органи України на шляху до Європи: навч. посіб. / С. С. Ненько [та ін.]; ПВНЗ "Міжнар. ун-т бізнесу і права". Херсон: Грінь Д. С. [вид.], 2016. 351 с.
34. Хоменко О. П. Реалізація «Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору оборони України на 2023-2027 роки» як гарантія дотримання прав і свобод людини та громадянина. 2024. С. 193-198. <http://93.183.203.244:80/xmlui/handle/123456789/11943>
35. Чіпак І. Антикорупційний суд в Україні: за та проти. Міжнародна практика. *Юрист & Закон*. 12.07.2018. URL: <http://p-partners.com/articles/antikoruptionsiyiy-sud-v-ukrayini-za-ta-proty-mizhnarodna-praktyka/>.
36. Юрчишин В., Савченко в. Європейська прокуратура у системі правоохоронних органів Євросоюзу. Науковий вісник ХДУ Серія Юридичні науки. № 1. 2023. С. 41-45

2.3. Програма з адміністративного права

Тема 1. Питання адміністративної діяльності публічних органів влади

Публічно-правові відносини: поняття, сутність, мета. Адміністративна діяльність органів публічної адміністрації. Співвідношення понять «управлінської діяльності», «адміністративної діяльності», «адміністративно-правового регулювання діяльності». Структура моделі публічно-правових відносин. Контроль та облік як основа забезпечення правопорядку. Єдиний реєстр фізичних осіб. Реєстр землі та нерухомості. Реєстр юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців. Особливості діяльності Державної реєстраційної служби. Громадський контроль як одна з функцій управління.

Тема 2. Питання реформування державної служби в Україні

Публічна служба: поняття, сутність, система. Державна служба – особливий інститут сучасної держави. Реформування державної служби як передумова розбудови демократичної держави та засіб підвищення її ефективності. Види та моделі державної служби: цивільна, мілітаризована та муніципальна. Співвідношення термінів „посадова особа” та „службова особа” за законодавством України. Правове забезпечення реформування інституту державної служби. Види державних службовців та їх правовий статус. Правові питання проходження державної служби. Юридична відповідальність державних службовців. Особливості правової регламентації державної служби в органах місцевого самоврядування.

Тема 3. Проблеми надання адміністративних послуг

Дефініція «адміністративні послуги». Різниця між поняттям «адміністративні послуги» та іншими суміжними категоріями. Ознаки адміністративних послуг. Особливості здійснення державних та муніципальних (комунальних) послуг. Класифікація та стандарти надання адміністративних послуг. Критерії якості адміністративних послуг. Адміністративні послуги у сфері економіки. Адміністративні послуги у сфері освіти. Адміністративні послуги у сфері охорони здоров'я. Адміністративні послуги у сфері оборони та безпеки України.

Тема 4. Реформування адміністративно територіального устрою та місцевого самоврядування в Україні

Основні етапи трансформації територіального устрою та системи місцевого самоврядування. Адміністративно-територіальний і функціональний аспекти реформування організації територіального устрою. Нове в розумінні сутності місцевого самоврядування. Проблемні питання правової регламентації діяльності територіальної громади. Реформування законодавства про вибори в органи місцевого самоврядування. Служба в органах місцевого самоврядування: теоретико-практичні питання. Проблеми реалізації концепції. Результати реформи адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування. Наслідки впровадження реформи АТУ та МС.

Тема 5. Питання адміністративного судочинства

Адміністративна юстиція. Юрисдикція адміністративних судів. Стадії адміністративного судочинства. Розгляд справи в суді першої інстанції. Розгляд адміністративної справи в апеляційному порядку. Розгляд адміністративної справи в касаційному порядку. Перегляд адміністративної справи Верховним Судом України. Проведення за нововиявленими обставинами. Особливості реформування судової системи України.

Тема 6. Адміністративна деліктологія

Теорія відповідальності посадової особи. Наукові підходи до визначення юридичної відповідальності та її видів

сфері державного управління. Особливості юридичної відповідальності посадових осіб: адміністративна, дисциплінарна, кримінальна. Нормативно-правове регулювання адміністративних проступків. Законодавство про відповідальність в сфері державної служби. Міжнародно-правовий досвід протидії проступкам. Підвищення відповідальності посадових осіб в контексті адміністративної реформи. Адміністративні делікти. Розмежування адміністративних деліктів на злочини та проступки. Антикорупційне законодавство, як основа боротьби із правопорушеннями в сфері державного управління.

Рекомендована література:

1. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. Відомості Верховної Ради. 2005. № 35–36, 37. Ст. 446.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон, Кодекс від 07.12.1984 № 8073-X. Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
4. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI Відомості Верховної Ради. 2013. № 32. Ст.409.
5. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 1. Ст. 1.
6. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. Відомості Верховної Ради. 2016. № 4. Ст. 43.
7. Про Загальне положення про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади України : Указ Президента України від 12.03.1996 № 79/96. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179/96>.
8. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні Верховна Рада України; Декларація від 15.12.1992 № 2859-XII Відомості Верховної Ради України. 1993. №16. Ст. 166.
9. Про запобігання корупції: Закон України від 04.03.2014р. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056.
10. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014 – 2017 роки : Закон України від 14.10.2014. Відомості Верховної Ради. 2014. № 46. Ст. 2047.
11. Про затвердження Примірного положення про центр надання адміністративних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 20.02.2013 № 118. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
12. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 № 810/98. Офіційний вісник України.1999. № 21.
13. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 47. Ст. 256.
14. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. Ст. 650.
15. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. Відомості Верховної Ради. 2014. № 13. Ст. 222.
16. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170.
17. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 442.
18. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16.09.2014 № 1678-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 40. Ст. 2021.
19. Про систему центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 15.12.1999 № 1572/99.
20. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 № 2493-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 33. С. 175.
21. Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020"Указ Президента України; Стратегія від 12.01.2015 № 5/2015. Верховна Рада України : URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
22. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 20. Ст. 99.
23. Про центральні органи виконавчої влади від 17.03.2011 № 3166-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. Ст.385.

2.4. Програма з адміністративно-деліктного права

Тема 1: Поняття, підстави та зміст адміністративної відповідальності.

Загальна характеристика юридичної відповідальності як складової державного примусу. Види юридичної відповідальності. Поняття, ознаки та характеристика адміністративної відповідальності. Підстави настання адміністративної відповідальності. Обставини які виключають адміністративну відповідальність, звільняють від її настання, пом'якшують або ж обтяжують її настання. Суб'єкти, що притягуються до адміністративної відповідальності

Тема 2 Поняття адміністративного правопорушення
Розуміння сутності адміністративного проступку. Характерні ознаки адміністративного проступку. Суспільна небезпечність і шкідливість адміністративного проступку. Співвідношення адміністративного проступку і злочину.

Тема 3. Склад адміністративного проступку та його види.

Структура складу адміністративного проступку

Поняття складу адміністративного проступку. Види складів адміністративного проступку. Система ознак складу адміністративного проступку.

Структура складу адміністративного проступку: об'єкт складу адміністративного проступку; об'єктивна сторона складу адміністративного проступку; суб'єкт складу адміністративного проступку; суб'єктивна сторона складу адміністративного проступку.

Тема 4. Адміністративне стягнення та загальні правила їх накладення

Поняття, мета адміністративного стягнення та види адміністративних стягнень. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх. Основні і додаткові адміністративні стягнення. Загальні правила накладення стягнення за адміністративне правопорушення.

Тема 5 Поняття, принципи та завдання адміністративно-деліктного провадження.

Поняття та завдання адміністративно-деліктного провадження. Принципи адміністративно-деліктного провадження. Загальна характеристика заходів адміністративно-деліктного провадження. Система суб'єктів адміністративно-деліктного провадження.

Тема 6 Стадії адміністративно-деліктного провадження

Поняття стадії адміністративно-деліктного провадження. Порушення справи. Адміністративне розслідування. Докази і доказування. Види та оцінка доказів. Розгляд справи та суб'єкти, які розглядають справи про адміністративні правопорушення. Винесення постанови та види постанов. Перегляд та оскарження постанов.

Тема 7. Органи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення

Система і види органів /посадових осіб/, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення: адміністративні комісії при виконавчих комітетах сільських та міських рад, районні (міські суди), органи внутрішніх справ та органи державних інспекцій. Порядок утворення колегіальних органів, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення та їх правомочність.

Тема 8. Адміністративні правопорушення, що посягають на власність та корупційні правопорушення.

Загальна характеристика та види правопорушень, що посягають на власність. Склад правопорушення, що посягає на власність. Особи, які мають право розглядати справи про адміністративні правопорушення, що посягають на власність та стягнення, які накладаються за такі правопорушення. Відповідальність за корупційні правопорушення.

Тема 9. Юридична характеристика та склад адміністративних правопорушень, які посягають на громадський порядок та громадську безпеку.

Поняття громадського порядку та громадської безпеки їх значення для суспільства. Загальна характеристика поняття, юридичний склад правопорушень, що посягають на громадський порядок та громадську безпеку. Класифікація правопорушень, що посягають на громадський порядок та громадську безпеку та відмінність від інших споріднених правопорушень.

Тема 10. Юридична характеристика та склади адміністративних правопорушень, які посягають на встановлений порядок управління.

Поняття встановлений порядок управління, його значення для держави та громадян. Загальна характеристика поняття, юридичний склад правопорушень, що посягають на встановлений порядок управління. Класифікація правопорушень, що посягають на встановлений порядок управління.

Рекомендована література:

1. Адміністративне право України : підручник / Галуцько В. В. та ін. Херсон : ХМД, 2013. Т.1: Загальне адміністративне право. Академічний курс. 393 с.
2. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник ; у 2 т. / ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). Київ : Юридична думка, 2004. Т. 1. Загальна частина. 584 с.
3. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Галуцько В., Діхтєвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
4. Бочарова Н. В. Право Європейського Союзу : навчальний посібник. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2014. 232 с.

5. Загальне адміністративне право : підручник / за заг. ред. І. С. Гриценка. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 568 с.
6. Зразки протоколів про адміністративні правопорушення, складання яких підвідомче Національній поліції : практичний посібник / В. А. Глуховець та ін. Харків : Право, 2016. 180 с.
7. Коломоець Т. О. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 576 с.
8. Колпаков В.К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право) : навчальний посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 256 с.
9. Курс адміністративного права України : підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, В. Д. Сущенко. Київ : Юрінком Інтер, 2012. 808 с.
10. Стеценко С. Г. Адміністративне право України : навчальний посібник. Київ : Атіка, 2008. 624 с.

2.5. Програма з кримінального права

Тема 1. Проблеми попередньої злочинної діяльності

Спеціальні питання кваліфікації незакінченої злочинної діяльності.

Актуальні та дискусійні питання кваліфікації окремих видів готування до злочину. Кваліфікація невдалої співучасті. Кваліфікація готування до злочину при альтернативному умислі. Кваліфікація готування до злочину при неконкретизованому умислі.

Особливості кваліфікації окремих видів замаху на злочин. Кваліфікація посягання при «відхиленні дії». Кваліфікація при помилці в об'єкті, предметі, особі потерпілого. Кваліфікація замаху при альтернативному та неконкретизованому умислі. Формула кваліфікації попередньої злочинної діяльності. Юридичне значення добровільної відмови від вчинення злочину. Умови правомірності добровільної відмови. Особливості добровільної відмови на стадії закінченого замаху. Кваліфікація невдалої добровільної відмови. Кваліфікація добровільної відмови співучасників.

Тема 2. Проблеми кримінального права при вчиненні особою декількох злочинів

Загальні проблеми кримінального законодавства у разі множинності злочинів. Види множинності злочинів. Загальні правила кваліфікації злочинів у разі їхньої множинності.

Одиничний злочин як структурний елемент множинності злочинів. Види одиничних злочинів. Застосування кримінального законодавства щодо триваючих, продовжуваних і складених злочинів.

Повторність злочину та її ознаки. Види повторності. Фактична повторність: повторність тотожних, однорідних та різнорідних злочинів. Застосування кримінального законодавства у разі наявності в діяннях особи повторності злочинів.

Сукупність злочинів та її ознаки. Види сукупності злочинів. Відмежування ідеальної сукупності від одиничного злочину. Відмежування сукупності злочинів від конкуренції норм. Застосування кримінального законодавства у разі наявності в діяннях особи сукупності злочинів.

Рецидив злочину: поняття та ознаки. Види рецидиву. Застосування кримінального законодавства у разі наявності в діяннях особи рецидиву злочинів.

Тема 3. Проблеми співучасті у злочині

Співучасть у злочині, її об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Актуальні проблеми співучасті у злочині.

Спільна участь осіб у виконанні злочину. Зміст цієї ознаки. Суб'єктивні ознаки співучасті. Спільність умислу співучасників. Особливості інтелектуального моменту умислу співучасників. Питання про можливість одностороннього суб'єктивного зв'язку між співучасниками. Вольовий момент умислу співучасників. Питання про можливість співучасті в злочинах, які вчинені з необережності. Відмежування співучасті від «необережного спричинення».

Значення мотиву та мети при вчиненні злочину у співучасті.

Актуальні питання щодо видів співучасників та їх визначення у Кримінальному кодексі України. Загальні питання кваліфікації діянь окремих співучасників.

Виконавець та співвиконавець злочину. Організатор злочину. Підбурювач до злочину. Способи підбурювання. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки підбурювання. Посібник злочину. Види пособництва. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки пособництва. Відмежування

посібництва від підбурювання. Актуальні питання причетності до злочину. Види причетності: переховування, недонесення, потурання (ч. 6 і 7 ст. 27 КК). Відповідальність за причетність до злочину.

Форми співучасті. Вчинення злочину групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою та злочинною організацією.

Дискусійні питання кваліфікації різних форм співучасті. Особливості кваліфікації діянь учасників організованої групи чи злочинної організації.

Підстави та межі відповідальності співучасників. Залежність відповідальності учасників від дій виконавця.

Відповідальність та кваліфікація дій співучасників при різних формах співучасті. Кримінальна відповідальність організаторів та учасників організованої групи і злочинної організації.

Призначення покарання співучасникам.

Спеціальні питання відповідальності співучасників. Посереднє виконавство (виконання). Співучасть у злочині зі спеціальним суб'єктом. Провокація злочину.

Актуальні питання ексцесу виконавця. Види ексцесу виконавця.

Кваліфікація дій співучасників при ексцесі. Невдале підбурювання та пособництво. Спеціальні питання кваліфікації злочинів, вчинених у співучасті (ексцес виконавця, співучасть із спеціальним суб'єктом, провокація злочину).

Актуальні питання добровільної відмови співучасників. Добровільна відмова виконавця. Відповідальність інших співучасників при добровільній відмові виконавця. Особливості добровільної відмови підбурювача та пособника.

Особливості кваліфікації за наявності одночасно ознак співучасті у злочині та причетності до злочину.

Дискусійні питання кваліфікації добровільної відмови від доведення злочину до кінця при співучасті.

Тема 4. Проблеми обставин, що виключають злочинність діяння

Актуальні проблеми обставин, що виключають злочинність діяння, їх поняття та види. Обставини, що виключають злочинність діяння, які передбачені Кримінальним кодексом України, іншими законодавчими актами (зокрема, Законом України «Про Національну поліцію») та кримінально-правовою доктриною.

Актуальні проблеми необхідної оборони, її поняття та умови правомірності. Правова оцінка заподіяння (завдання) шкоди при так званій «передчасній» і «запізнілій» обороні. Оцінка використання зброї та інших пристосувань, що вживаються для захисту від посягання.

Завдання шкоди при необхідній обороні тому, хто посягає. Мета необхідної оборони – захист від суспільно небезпечних посягань. Співрозмірність необхідної оборони.

Врачування суб'єктивного ставлення особи, яка захищається до заподіяння шкоди. Оцінка стану сильного душевного хвилювання, викликаного суспільно небезпечним нападом.

Перевищення меж (ексцес) необхідної оборони. Його поняття і ознаки. Відповідальність за ексцес оборони. Уявна оборона. Диференціація відповідальності при уявній обороні.

Актуальні проблеми затримання особи, що вчинила злочин, її підстави й ознаки. Вимушений характер завдання шкоди злочинцю при його затриманні. Відповідальність за завдання шкоди при затриманні небезпечного посягання й обставинам затриманої особи до шкоди, що була завдана. Відповідальність за заподіяння шкоди, що не була необхідною для затримання злочинця.

Актуальні проблеми крайньої необхідності, її підстави й ознаки. Загрожуюча небезпека і неможливість її усунення інакше як шляхом завдання шкоди – підстави крайньої необхідності.

Джерела небезпеки. Завдання шкоди інтересам так званих «третьох осіб». Вимушеність завдання шкоди у стані крайньої необхідності. Об'єктивні ознаки крайньої необхідності. Характер дій у стані крайньої необхідності. Своєчасність крайньої необхідності. Межі завдання шкоди у стані крайньої необхідності. Врачування суб'єктивного ставлення особи до шкоди, яка заподіюється у стані крайньої необхідності. Відповідальність за заподіяння шкоди більш значної, ніж відвернута за крайньої необхідності.

Відмінність крайньої необхідності від необхідної оборони й затримання злочинця.

Актуальні проблеми фізичного або психічного примусу. Поняття та зміст цих обставин. Умови за яких є наявною та за яких виключається злочинність діяння, скоєного внаслідок фізичного або психічного примусу.

Актуальні проблеми виконання наказу або розпорядження. Поняття, зміст та правове значення цих обставин. Умови, що виключають злочинність діяння внаслідок виконання наказу чи розпорядження. Кримінальна відповідальність за вчинення умисного злочину під час виконання явно незаконного наказу або розпорядження.

Актуальні проблеми діяння, пов'язаного з ризиком. Поняття виправданого ризику та його зміст. Умови, за наявності яких ризик є виправданим. Відповідальність за невиправданий ризик.

Актуальні проблеми виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності. Умови звільнення від відповідальності за вимушене заподіяння шкоди. Кримінальна відповідальність за вчинення умисного особливо тяжкого злочину та тяжкого злочину під час виконання спеціального завдання.

Тема 5. Проблеми злочинів проти життя та здоров'я особи

Актуальні проблеми злочинів проти життя. Загальна характеристика і види. Життя як об'єкт кримінально-правової охорони. Конституція України про охорону життя та здоров'я особи.

Поняття вбивства та його види. Ознаки вбивства. Умисне вбивство без обтяжуючих та пом'якшуючих обставин. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак цього злочину. Характерні ознаки такого вбивства.

Актуальні проблеми умисного вбивства за обтяжуючих обставин. Конструкція складу цього злочину. Класифікація обставин, що обтяжують умисне вбивство та їх зміст.

Актуальні проблеми умисного вбивства за пом'якшуючих обставин і його види.

Умисне вбивство, вчинене у стані сильного душевного хвилювання. Конструкція складу цього злочину. Протизаконне насильство, систематичне знущання, тяжка образа. Стан сильного душевного хвилювання та раптовість виникнення такого стану. Особливості змісту умислу в цьому злочині.

Умисне вбивство матерію своєї новонародженої дитини. Конструкція складу цього злочину. Потерпілий та час вчинення злочину. Суб'єкт злочину. Відповідальність співучасників.

Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця. Конструкція складу цього злочину. Поняття перевищення меж необхідної оборони та перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця.

Вбивство через необережність. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак цього злочину. Відмежування цього виду вбивства від інших злочинів, поєднаних із заподіянням смерті потерпілому. Кваліфікуюча ознака такого вбивства.

Доведення до самогубства. Жорстке поводження, шантаж, примус до протиправних дій або систематичне приниження людської гідності як ознаки об'єктивної сторони. Момент закінчення злочину. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки цього злочину.

Актуальні проблеми злочинів проти здоров'я. Загальна характеристика її види. Здоров'я людини як безпосередній об'єкт посягання.

Поняття її види тілесних ушкоджень. Ступінь тяжкості тілесних ушкоджень. Критерії для визначення тяжкості тілесних ушкоджень.

Актуальні проблеми умисного тяжкого тілесного ушкодження. Поняття тяжкого тілесного ушкодження і його види. Зміст ознак тяжкого тілесного ушкодження. Кваліфікуючі ознаки цього злочину. Відмінність тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого від умисного вбивства та вбивства через необережність.

Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження. Поняття середньої тяжкості тілесного ушкодження і його ознаки. Кваліфікуючі ознаки цього злочину.

Умисне тяжке тілесне ушкодження за пом'якшуючих обставин.

Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне у стані сильного душевного хвилювання. Протизаконне насильство та тяжка образа. Стан сильного душевного хвилювання її раптовість виникнення такого стану.

Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця. Поняття перевищення меж необхідної оборони та перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця. Психічне ставлення суб'єкта до заподіяння тяжких тілесних ушкоджень.

Умисне легке тілесне ушкодження. Поняття легкого тілесного ушкодження, його види та ознаки.

Побої і мордування. Їх відмінність від тілесних ушкоджень. Кваліфікуючі ознаки цього злочину.

Актуальні проблеми катування. Поняття катування. Мета вчинення злочину. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки цього злочину.

Необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження. Характеристика об'єктивних і суб'єктивних ознак цього злочину.

Погроза вбивством. Реальність погрози як умова відповідальності за цей злочин. Кваліфікуюча ознака цього злочину.

Актуальні проблеми зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби. Диференціація відповідальності за вчинення цього злочину. Кваліфікуючі ознаки та особливо кваліфікуючі ознаки злочину.

Неналежне виконання професійних обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби. Суб'єктивні ознаки злочину. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби. Предмет цього злочину. Суб'єкт злочину.

Зараження венеричною хворобою. Поняття венеричної хвороби. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки злочину.

Незаконне проведення абортів. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Актуальні проблеми залишення в небезпеці. Момент закінчення злочину.

Свідомість як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані. Особливості суб'єктивної сторони. Суб'єкт злочину. Відмінність цього злочину від залишення в небезпеці.

Неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей. Момент закінчення злочину. Суб'єкт злочину. Особливості суб'єктивної сторони. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Незаконна лікувальна діяльність. Конструкція складу злочину. Суб'єкт злочину.

Ненадання допомоги хворому медичним працівником. Зміст завідомості. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником. Наслідки злочину. Суб'єкт злочину. Особливості суб'єктивної сторони. Кваліфікуюча ознака злочину.

Порушення прав пацієнта. Конструкція складу злочину. Суб'єкт злочину.

Незаконне проведення дослідів над людиною. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини. Конструкція складу злочину. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки злочину.

Насильницьке донорство. Насильство та обман. Суб'єкт злочину. Особливості суб'єктивної сторони. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки злочину.

Незаконне розголошення лікарської таємниці. Наслідки злочину. Суб'єкт злочину. Особливості суб'єктивної сторони.

Тема 6. Проблеми злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності особи

Актуальні проблеми злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності особи. Їх загальна кримінально-правова характеристика та види.

Актуальні проблеми зґвалтування.. Поняття добровільної згоди потерпілої особи. Потерпілий від злочину. Момент закінчення злочину. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки злочину.

Сексуальне насильство. Фізичне і психічне насильство як ознака об'єктивної сторони. Поняття безпорадного стану потерпілої особи. Потерпілий від злочину. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки злочину. Співвідношення цього злочину із зґвалтуванням.

Примушення до вступу в статевий зв'язок. Поняття примушування. Потерпілий від злочину. Момент закінчення цього злочину. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Актуальні проблеми статевих зносин з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку. Потерпілий від злочину. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Тема 7. Проблеми злочинів проти власності

Поняття, загальна характеристика й види злочинів проти власності.

Актуальні проблеми корисливих злочинів проти власності, пов'язаних з незаконним обертанням чужого майна на користь винного або інших осіб.

Крадіжка. Поняття та ознаки. Предмет крадіжки та інших корисливих злочинів проти власності. Розмір предмета крадіжки та його вплив на відмежування крадіжки від дрібного викрадення чужого майна (ст. 51 КУпАП). Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Особливості примітки до ст. 185 КК України. Відмежування від суміжних злочинів (грабежу тощо).

Грабiж. Поняття й ознаки. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних злочинів (крадіжки, розбою та ін.).

Розбій. Поняття та ознаки. Особливості складу злочину за конструкцією об'єктивної сторони. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних злочинів (грабежу, бандитизму та ін.).

Вимагання. Поняття й ознаки. Предмет вимагання. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних злочинів (розбою, примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань).

Шахрайство. Поняття й ознаки. Предмет шахрайства. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних злочинів (шахрайства з фінансовими ресурсами тощо).

Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Поняття та ознаки привласнення. Поняття та ознаки розтрата. Поняття й ознаки заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем. Момент закінчення злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних злочинів.

Актуальні проблеми корисливих злочинів проти власності, не пов'язаних з обертанням майна на користь винного або інших осіб

Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою. Ознаки діяння. Суб'єктивні ознаки. Відмінність від шахрайства.

Привласнення особою чужого або знайденого майна, що випадково опинилося у неї. Особливості предмета злочину. Ознаки діяння. Особливості суб'єктивної сторони. Відмінність від розкрадання.

Придбання або збування майна, завідомо здобутого злочинним шляхом. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Відмінність від співучасті у розкраданні.

Актуальні проблеми некорисливих злочинів проти власності.

Умисне знищення або пошкодження майна. Види діяння. Наслідки. Суб'єктивні ознаки злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Необережне знищення або пошкодження майна. Види діяння. Момент закінчення злочину. Наслідки. Суб'єктивні ознаки злочину. Погроза знищення майна. Види діяння. Особливості способу. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки злочину. Актуальні проблеми інших злочинів проти власності.

Тема 8. Проблеми злочинів проти громадського порядку та моральності

Поняття, загальна характеристика й види злочинів проти громадського порядку та моральності.

Групове порушення громадського порядку. Види дій, що утворюють об'єктивну сторону злочину. Конструкція складу злочину. Момент закінчення злочину. Обов'язкові ознаки суб'єктивної сторони. Суб'єкт злочину. Відмежування від масових заворушень та хуліганства.

Масові заворушення. Діяння, що утворюють об'єктивну сторону злочину. Конструкція складу злочину. Момент закінчення злочину. Обов'язкові ознаки об'єктивної сторони. Суб'єкт злочину. Суспільно небезпечні наслідки як кваліфікуюча ознака злочину. Відмежування масових заворушень від групового порушення громадського порядку та

хуліганства.

Хуліганство. Поняття особливої зухвалості та виняткового цинізму. Ознаки об'єктивної сторони злочину. Момент закінчення злочину. Ознаки суб'єктивної сторони злочину. Поняття хуліганського мотиву. Суб'єкт злочину. Співучасть як кваліфікуюча ознака. Спеціальний рецидив як обставина, що обтяжує відповідальність.

Поняття опору представникові влади або представникові громадськості. Поняття вогнепальної зброї. Поняття холодної зброї. Поняття предмету, спеціально пристосованого або заздалегідь заготовленого. Відмежування хуліганства від інших злочинів проти громадського порядку.

Везення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів. Предмет злочину. Поняття порнографічних предметів. Діяння, що утворюють об'єктивну сторону. Конструкція складу злочину. Момент закінчення злочину. Ознаки суб'єктивної сторони. Спеціальна мета як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки. Кіно- та відеопродукція, комп'ютерні програми порнографічного характеру як предмети злочину, що обтяжують відповідальність. Збут вказаних предметів неповнолітнім як кваліфікуюча ознака. Множинність та співучасть як особливо кваліфікуючі ознаки.

Примушування неповнолітніх до участі у створенні творів порнографічного характеру як вид злочинної діяльності, що обтяжує відповідальність.

Сутенерство або примушування чи втягнення до заняття проституцією. Поняття сутенерства. Поняття примушування. Конструкція складу злочину. Мета як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони. Суб'єкт злочину. Наслідки цього злочину. Момент закінчення злочину. Суб'єкт злочину.

Тема 9. Проблеми злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

Поняття, загальна характеристика злочинів у сфері службової діяльності. Зловживання владою або службовим становищем. Види діяння. Наслідки. Суб'єктивні ознаки злочину.

Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу. Відмежування від зловживання владою або службовим становищем. Об'єктивні ознаки злочину. Суб'єкт злочину.

Службове підроблення. Об'єктивна сторона злочину. Відмежування від підроблення документів, печаток, штампів та бланків, їх збут, використання підроблених документів. Суб'єкт злочину.

Актуальні проблеми службового підроблення (ст. 366 КК) відмежування від декларування недостовірної інформації (ст. 366-1 КК).

Декларування недостовірної інформації. Предмет злочину. Момент закінчення злочину. Об'єктивні ознаки злочину. Суб'єктивні ознаки злочину.

Службова недбалість. Об'єктивна сторона злочину. Суб'єктивні ознаки.

Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК) і суміжні злочини.

Кваліфікаційна характеристика прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Предмет злочину. Момент закінчення. Суб'єктивні ознаки злочину. Відмежування від одержання незаконної винагороди працівником державного підприємства, установи чи організації.

Рекомендована література:

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 11-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2019. 1384 с.
3. Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. / за заг. ред. В.В. Топчія; наук. ред. В.І. Антипова. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 896 с.
4. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання корупції» / Н.О. Армаш, Т.О. Коломоєць, Д.В. Приймаченко, В.В. Шаблистий та ін.; за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 588 с.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. О.М. Литвинова. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 536 с.
6. Гороховська О. В. Вбивство через необережність: Монографія / Наук. ред. Музика А.А. КИЇВ: Видавець ПАЛИВОДА А.В., 2007. 180 с.
7. Катеринчук К.В. Злочини проти здоров'я особи: проблеми кримінально-правової теорії та практики: монографія. Київ: ФОРМ МАСЛАКОВ, 2018. 408 с.
8. Корнякевич-Танасійчук Ю.В. Кримінально-правова політика України: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2019. 336 с.
9. Машлякевич Д.С. Литвинов О.М. Стратегії запобігання і протидії корупції в Україні: монографія / за загальною редакцією д-ра юрид. наук, проф. О. М. Литвинова. Харків: ТОВ «В деле», 2016. 260 с.
10. Ященко А.М. Застосування заходів кримінально-правового характеру: монографія. Х.: Ніка Нова, 2014. 388 с.